

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સંદીપ કુમાર અને અન્યો

વિરુદ્ધ

માસ્ટર રાઈટ્સ અને અન્યો

ઓક્ટોબર ૩૧, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. બી. સિંઘા અને ન્યાયમૂર્તિ શ્રી દલ વીર ભંડારી]

આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦; કલમ ૩૪/આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન

એક્ટ, ૧૯૯૬; કલમ ૮:

શેરધારકો-વિવાદો-દાવો દાખલ કરવો-મધ્યસ્થી કરાર-તેની વિરુદ્ધ અરજી કરવી.કેટલાક પ્રતિવાદીઓ કે જેઓ આબિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ-હેલ્ડના પક્ષકાર ન હતા:૧૯૪૦ના અધિનિયમની કલમ ૩૪ અથવા ૧૯૯૬ના અધિનિયમની કલમ ૮ની દ્રષ્ટિએ, મધ્યસ્થતા કરારમાં પક્ષકાર ન હોય તેવા પ્રતિવાદીઓ સામે મધ્યસ્થતા કલમ લાગુ કરી શકાતી નથી.

અપીલકર્તાઓ તેમજ પ્રતિવાદી નં. ૨ થી ૭ પણ કંપનીમાં શેરધારકો હતા.પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદ ઊભો થતાં, અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.આ દરમિયાન, વાદી-અપીલકર્તાઓ અને કેટલાક પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અને તેમની વચ્ચે મધ્યસ્થી કરાર કરવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વને ધ્યાનમાં રાખીને, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આર્બિટ્રેશન એક્ટ ૧૯૪૦ના સંદર્ભમાં આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને આ બાબત આ અદાલતમાં ત્યારે આવી જ્યારે વાદી-અપીલકર્તાઓએ આ અદાલત સમક્ષ રજૂઆત કરી હતી કે તેઓ આર્બિટ્રેશન કરારમાં પક્ષકાર રહેલા પ્રતિવાદીઓના નામ કાઢીને દાવામાં સુધારો કરશે અને જેઓ તેમાં પક્ષકાર ન હતા તેમની સામે દાવો ચાલુ રાખશે.તેમના નિવેદનો ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશમાં નોંધવામાં આવ્યા હતા અને વિશેષ રજા અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.આ દાવો સુનાવણી માટે આવ્યો જ્યારે તેને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા રોકવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તાઓ દ્વારા તેની વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.હાઈકોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટના તારણોને સમર્થન આપ્યું હતું.આથી વર્તમાન અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

અપીલકર્તાઓએ દલીલ કરી હતી કે નીચેની અદાલતોએ આક્ષેપિત ચુકાદો પસાર કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી હતી કારણ કે તે દાવામાં સુધારો કરીને કેટલાક પ્રતિવાદીઓના નામ કાઢી નાખવાની અસરને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ રહી

હતી; અને જો કે અપીલકર્તાઓ અને કેટલાક પ્રતિવાદીઓ વચ્ચે મધ્યસ્થી કરાર અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે છે, પરંતુ દાવામાં સુધારા કરવામાં આવ્યા હતા તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને મધ્યસ્થી કરાર પ્રતિવાદીઓ સામે લાગુ કરી શકાયો ન હોત જેઓ તેમાં પક્ષ ન હતા.

પ્રતિવાદીઓએ રજૂઆત કરી હતી કે આ બાબત આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ની જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત હોવાથી, પક્ષો તેની કલમ ૧૬ની દ્રષ્ટિએ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રનો પ્રશ્ન ઉઠાવી શકે છે.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું:૧.૧.તે સાચું હોઈ શકે છે કે વાદી-અપીલકર્તાઓ એક જૂથનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા હતા, પરંતુ સ્વીકાર્યું છે કે દાવાના તમામ પક્ષો આર્બિટ્રેશન કરારના પક્ષકારો ન હતા.જો કેટલાક પ્રતિવાદીઓ આર્બિટ્રેશન કરારમાં પક્ષકાર ન હોત, તો તે પ્રતિવાદીઓ સામે આર્બિટ્રેશન કલમ લાગુ કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો ન હોત.[૬૦-એચ; ૬૧-એ]

૧.૨.આ આર્બિટ્રેશન કરારમાં ત્રણ પક્ષો હતા.જો ઉપરોક્ત કરારમાં પક્ષ નંબર ૧ અને પક્ષ નંબર ૨ના નામ પ્રતિવાદીઓ-અપીલકર્તાઓની શ્રેણીમાંથી કાઢી નાખવામાં આવ્યા હોય અને તેમની સામેના દાવાઓ છોડી દેવામાં આવ્યા હોય,

તો મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૪૦ની કલમ ૩૪ અથવા મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૮૬ની કલમ ૮ હેઠળ તેમની સામે મધ્યસ્થતા કરાર કેવી રીતે લાગુ કરી શકાય તેનું કોઈ કારણ નથી.તેથી, વિવાદિત ચુકાદાને ટકાવી શકાતો નથી.

દિવાની અપીલ જ્યુરિસડીક્શન:દિવાની અપીલ નંબર ૪૬૧૦/૨૦૦૬.

ચંદીગઢ ખાતે પંજાબ અને હરિયાણા ઉચ્ચ ન્યાયાલયના તારીખ ૨૪/૧૦/૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી સી. આર. નંબર ૩૦૪૫-૩૦૫૩/૨૦૦૦.

અપીલકર્તાઓ તરફથી કે. એન. બાલગોપાલ, પી. સોમસુંદરમ અને દેવેન્દ્ર સિંહ. પ્રતિવાદી વતી બલબીર સિંહ ગુપ્તા.

કોર્ટનો ચુકાદો એસ. બી. સિન્હા, જે. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો:૨જા આપવામાં આવી છે.

દેવ પેપર્સ (પી) લિમિટેડ, મહમ એ કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ સ્થાપિત કંપની છે.અહીં અપીલકર્તાઓ તેમજ પ્રતિવાદી Nos.૨ થી ૭ પણ તેના શેરધારકો હતા.જ્યારે એક આર. પી. ગુપ્તા અપીલકર્તાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરી રહ્યા હતા.સત્યદેવ ગુપ્તા બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સમાં પ્રતિવાદી-પ્રતિવાદીઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરી રહ્યા હતા.પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદો અને મતભેદો ઉભા થયા પછી, અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.એ સાચું છે કે,

વાદી-અપીલકર્તાઓ અને કેટલાક પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અને તેમની વચ્ચે મધ્યસ્થી કરાર કરવામાં આવ્યો હતો.જો કે, કેટલાક પ્રતિવાદીઓ આ કરારમાં પક્ષકાર ન હતા.ઉપરોક્ત આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વને ધ્યાનમાં રાખીને, લર્ન ટ્રાયલ જજ દ્વારા આર્બિટ્રેશન એક્ટ ૧૯૪૦ની શરતોમાં આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.આ કેસ અગાઉ એક પ્રસંગે આ અદાલતમાં આવ્યો હતો.અહીં વાદી-અપીલકર્તાઓએ આ અદાલત સમક્ષ રજૂઆત કરી હતી કે તેઓ મધ્યસ્થી કરારમાં પક્ષકાર રહેલા પ્રતિવાદીઓના નામ કાઢીને દાવામાં સુધારો કરશે અને જેઓ તેમાં પક્ષકાર ન હતા તેમની સામે દાવો ચાલુ રાખશે.આ અદાલતના આદેશમાં ઉપરોક્ત નિવેદનો નીચેની શરતોમાં નોંધવામાં આવ્યા હતા:

"આ ૯ એસ. એલ. પી. માં પ્રતિવાદીઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે. એન. બાલગોપાલ જણાવે છે કે જે ૯ મુકદ્દમાઓનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે તેમાંથી દરેકમાં વાદી (ઓ) આચાર્ય સામેના તેના દાવાને મર્યાદિત રાખશે.

દરેક કેસમાં દેવાદાર અને મુખ્ય પ્રતિવાદી સિવાયના આવા તમામ પ્રતિવાદીઓને પ્રતિવાદીઓની શ્રેણીમાંથી તેને દૂર કરશે.પ્રથમ દૃષ્ટિએ, અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા અપનાવવામાં આવતા આવા વલણ પર, વિશેષ રજા અરજદારોની ફરિયાદ દેખીતી રીતે અદૃશ્ય થઈ જાય છે.પક્ષકારો માટે વિદ્વાન સલાહકારની

જરૂર છે અને તેમને આ મામલાના આ પાસા પર તપાસ કરવા માટે સમય આપવામાં આવે છે.

૦૪/૦૪/૧૯૯૭ ના આદેશ દ્વારા, ઉપરોક્ત વિશેષ રજા અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.ત્યારબાદ મુકદ્દમાના સ્ટે સંબંધિત મામલો ફરીથી સુનાવણી માટે આવ્યો હતો.૧૩/૦૮/૧૯૯૯ ના ચુકાદા અને આદેશને કારણે, અન્ય બાબતોની સાથે, એવું માનવામાં આવ્યું હતું:

. "..... કરારના પક્ષકારો હેઠળ દાવો કરતી વ્યક્તિઓ દ્વારા કરાર પછી આ કેસમાં કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે.તમામ નવ કેસોમાં વાદી રાજેન્દ્ર પ્રસાદ ગુપ્તા હેઠળ દાવો કરી રહ્યા છે અને પ્રતિવાદી સત્યદેવ ગુપ્તા દ્વારા દાવો કરી રહ્યો છે, જે બંને આર્બિટ્રેશન કરારના હસ્તાક્ષરકર્તા/અમલદારો છે.વધુમાં, વાદીઓએ તેમની દલીલોમાં સ્વીકાર્યું છે કે તેઓ ૦૬/૮/૧૯૮૮ તારીખના કરાર દ્વારા બંધાયેલા હતા, જેથી તેઓ હવે દલીલ કરી શકતા નથી કે તેઓ કરારના હસ્તાક્ષરકર્તા ન હતા.ત્રીજી દલીલ એ છે કે કાર્યવાહી મધ્યસ્થીમાં મોકલવા માટે સંમત થયેલા મામલાના સંદર્ભમાં હોવી જોઈએ.આ શરત અગાઉના ફકરામાં પહેલેથી જ રજૂ કરવામાં આવી છે અને તેને ફરીથી રજૂ કરવાની જરૂર નથી.વધુમાં, સ્ટે માટેની અરજી પ્રતિવાદી દ્વારા કરવામાં આવી છે, જે કાનૂની કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર છે અને લેખિત નિવેદન દાખલ કરતા પહેલા

અથવા કાર્યવાહીમાં કોઈ પગલું ભરતા પહેલા દાખલ કરવામાં આવી હતી.મેં પહેલેથી જ એવું માન્યું છે કે અરજદાર આર્બિટ્રેશનના યોગ્ય સંચાલન માટે જરૂરી તમામ બાબતો કરવા તૈયાર અને તૈયાર છે.ઉપર દર્શાવેલ સત્તામંડળોમાં દર્શાવેલી શરતો પૂરી થઈ ગઈ છે અને મુકદ્દમાઓ પર રોક લગાવી શકાય છે.

ઉપરોક્ત તારણોના સંદર્ભમાં દાવાને ફરીથી રોકવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.અહીં અપીલકર્તાઓ દ્વારા તેની વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.ઉચ્ચ અદાલતે સી. આર. નંબર ૩૦૪૫/૨૦૦૦ માં પસાર કરેલા તેના વિવાદિત ચુકાદાને કારણે ઉપરોક્ત તારણોને સમર્થન આપ્યું હતું.

અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે. એન. બાલગોપાલ રજૂ કરશે કે નીચેની અદાલતોએ વિવાદિત ચુકાદો પસાર કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે કારણ કે તે વાદીમાં સુધારો કરીને તે પ્રતિવાદીઓના નામ કાઢી નાખવાની અસરને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે.વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર અપીલકર્તાઓ અને કેટલાક પ્રતિવાદીઓ વચ્ચે મધ્યસ્થી કરાર અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે છે, પરંતુ તેને ધ્યાનમાં રાખીને.હકીકત એ છે કે વાદીમાં સુધારા હાથ ધરવામાં આવ્યા હતા તે આર્બિટ્રેશન કરાર પ્રતિવાદીઓ સામે લાગુ કરી શકાયો ન હોત જેઓ તેમાં પક્ષકાર ન હતા.

બીજી તરફ પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી બલબીર સિંહ રજૂ કરશે કે આ બાબત આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ની જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત હોવાથી, પક્ષકારો તેની કલમ ૧૬ની દ્રષ્ટિએ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રનો પ્રશ્ન ઉઠાવી શકે છે.

એવું લાગે છે કે કાઉન્ટર એફિડેવિટ શ્રી રમેશ કુમાર ગુપ્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યું છે.તે સૂટમાં એક જૂથનું પ્રતિનિધિત્વ કરતો હતો.દાવામાં સુધારો કરીને પક્ષકારોની શ્રેણીમાંથી તેમનું નામ કાઢી નાખવામાં આવ્યું હતું.તેમના વળતા સોગંદનામામાં તેઓ એમ નથી કહેતા કે તેમની પાસે અન્ય પ્રતિવાદીઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરવાનો અથવા તેમના વતી વળતા સોગંદનામા દાખલ કરવાનો કોઈ અધિકાર છે.ફરિયાદનો ફકરો ૭ કે જેના પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે તે નીચે મુજબ વાંચે છે:-

"૭.કે વાદી તેમજ પ્રતિવાદી નંબર ૫ સહિત પ્રતિવાદી નંબર ૨ થી ૭ એ ૦૬/૮/૧૯૮૮ ના કરાર દ્વારા બંધાયેલા છે અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ થી ૪ એ રૂ.૨૬,૫૧,૦૦૦/- ચૂકવ્યા છે અને રૂ. ૨. ૯૫ લાખ જેમાં વાદીની રકમનો સમાવેશ થાય છે, જેના માટે વાદી પ્રતિવાદી નંબર ૫ તેમજ પ્રતિવાદી નંબર ૨ થી ૪ સામે દાવો દાખલ કરી રહ્યો છે.પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને પ્રતિવાદી નંબર ૬ થી ૭ ને પ્રોફોર્મા પ્રતિવાદીઓ તરીકે જોડવામાં આવ્યા છે.

તે સાચું હોઈ શકે છે કે વાદી-અપીલકર્તાઓ એક જૂથનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા હતા, પરંતુ સ્વીકાર્યું છે કે દાવાના તમામ પક્ષો આબિટ્રેશન કરારના પક્ષકાર ન હતા.જો કેટલાક પ્રતિવાદીઓ આબિટ્રેશન કરારમાં પક્ષકાર ન હોત, તો તે પ્રતિવાદીઓ સામે આબિટ્રેશન કલમ લાગુ કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો ન હોત.અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, મુકદ્દમાના અગાઉના રાઉન્ડમાં, અપીલકર્તાઓએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે દાવો માત્ર તે જ લોકો સામે મર્યાદિત રહેશે જેઓ આબિટ્રેશન કરારમાં પક્ષકાર ન હતા.

આ આબિટ્રેશન કરારમાં ત્રણ પક્ષો હતા.પાર્ટી નંબર ૧નું પ્રતિનિધિત્વ (૧) સત્ય દેવ ગુપ્તા; (૨) રમેશ કુમાર ગુપ્તા; અને (૩) જય દેવ ગુપ્તા દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.પક્ષ નંબર ૨નું પ્રતિનિધિત્વ (૧) રાજેન્દ્ર પ્રસાદ ગુપ્તા; (૨) શામ લાલ ગુપ્તા; અને (૩) સુશી દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.ગુપ્તા.આ કરારનો ત્રીજો પક્ષ કંપની પોતે જ હતી.જો ઉપરોક્ત કરારમાં પક્ષ નંબર ૧ અને પક્ષ નંબર ૨ માં રહેલા લોકોના નામ પ્રતિવાદીઓ-અપીલકર્તાઓની શ્રેણીમાંથી કાઢી નાખવામાં આવ્યા હોય અને તેમની સામેના દાવાઓ છોડી દેવામાં આવ્યા હોય, તો આપણે એ જોવામાં નિષ્ફળ જઈએ છીએ કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૪૦ની કલમ ૩૪ અથવા મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળ મધ્યસ્થતા કરાર હજુ પણ કેવી રીતે લાગુ કરી શકાય છે.

ઉપરોક્ત કારણોસર, વિવાદિત ચુકાદાને ટકાવી શકાતો નથી જે તે મુજબ રદ કરવામાં આવે છે. અપીલની મંજૂરી છે. કોઈ ખર્ચ નહીં.

એસ. કે. એસ. અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*